

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Dato: 14.06.2011
Vår ref.: 11-304
Deres ref.: 201002615/PGUFJS

Utkast til forskrift om prisopplysninger for varer og tjenester - høringsuttalelse

Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO) viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 28.2.2011 vedrørende utkast til forskrift om prisopplysning for varer og tjenester.

FNOs hovedsynspunkter er:

- FNO er positiv til tiltak som kan styrke konkurransen i finansmarkedet og bedre kundenes tilgang til oppdatert prisinformasjon. Vi støtter derfor i utgangspunktet departementets forslag om å modernisere og forenkle forskriften.
- FNO mener det er tilstrekkelig for finansielle tjenesteytere, herunder forsikringsgivere, å oppfylle bestemmelser om prisopplysninger i spesiallovgivningen. Forskriften bør derfor inneholde en unntaksbestemmelse som uttrykkelig fastslår at forskriften ikke gjelder i de tilfeller det foreligger bestemmelser om prisopplysning i spesiallovgivning.
- FNO mener det er viktig at Finansportalen blir den foretrukne kanalen for informasjon om finansielle tjenester for forbrukere og andre. Vi støtter derfor i prinsippet en bestemmelse om rapportering av prisopplysninger til Finansportalen. Vi mener likevel at en plikt for livsforsikringsselskaper til å registrere prisopplysninger i Finansportalen ikke kan innføres før det er foretatt en grundig utredning av den praktiske gjennomføringen og hvilke produkter som skal omfattes.
- FNO mener videre det er uheldig med en dobbeltregulering av skadeforsikringsselskaperes plikt til å registrere prisopplysninger i Finansportalen, noe som kan bli en konsekvens dersom slik plikt fastsettes både i

prisopplysningsforskrift og i den forskrift Finanstilsynet nylig har foreslått for Finansdepartementet og som er hjemlet i forsikringsvirksomhetsloven § 12-5. Dobbelregulering kan medføre tolkningstvill og uklarheter om bestemmelsenes anvendelsesområde og rekkevidde.

Nærmere om de konkrete forslag til endringer:

Til punkt 3 Forskriftens kapittel 3 – Prisopplysning for tjenester – allment

I den gjeldende forskrift om prisopplysning for tjenester følger det av § 2 at "Forskriften gjelder ikke der departementet har fastsatt særlige prisopplysningsbestemmelser for vedkommende tjeneste." Dette unntaket (og følgelig også da merknaden til bestemmelsen) er tatt ut av utkastet til ny forskrift.

FNO vil bemerke at vi er overrasket over at departementet har tatt ut unntaket uten at endringen er nevnt og nærmere forklart i høringsnotatet. Gjennom telefonisk kontakt med departementet forstår FNO det slik at departementet mener det følger av "lex specialis"-prinsippet at spesiallovgivning ved eventuell motstrid skal gå foran de generelle bestemmelsene i forskriften.

FNO vil bemerke at "lex specialis"-prinsippet først og fremst er et tolkingsprinsipp der det er motstrid mellom regler. Det er etter vår oppfatning prinsipielt uheldig å fastsette regler som umiddelbart reiser tolkningsspørsmål. En slik regelverksteknikk vil gjøre regelverket mindre tilgjengelig for både forbrukere og tjenesteytere. For forbrukere vil det være naturlig å ta utgangspunkt i de generelle bestemmelsene i prisopplysningsforskriften hvis de lurer på hvilke krav som stilles til næringsdrivendes prisopplysninger, og de vil da kunne bli villedet med hensyn til hva som er gjeldende rett.

Slik forskriftsutkastet nå er utformet vil det feilaktig kunne legges til grunn at finansforetak som ikke følger kravene i forskriftens kapittel 3, handler lovstridig. Dette kommer også av at det av ordlyden i forslaget til § 10 fremgår at bank- og forsikringstjenester omfattes av bestemmelsen. Uten et klart nedskrevet unntak eller kunnskap om lex-specialis-prinsippet, vil det være vanskelig å forstå at det er tilstrekkelig å følge reglene i spesiallovgivningen.

FNO mener på denne bakgrunn at hensynet til klarhet taler for at departementet må utforme en unntaksbestemmelse som uttrykkelig fastslår at forskriftens kapittel 3 ikke gjelder der det foreligger bestemmelser om prisopplysning i spesiallovgivning.

I de nedenstående punkter vil det fremgå ytterligere eksempler på spesialregulering innenfor finansielle tjenester, noe som igjen viser at det er hensiktsmessig med en unntaksbestemmelse.

Til punkt 3.4 Plikt til å gi opplysninger til webbasert prisinformasjonsportal og til § 10 prisopplysninger til nettbaserte prisportaler

FNO ser at en plikt til å oppgi opplysninger til Finansportalen vil kunne styrke konkurransen og bedre kundenes informasjonstilgang. Vi støtter derfor prinsipielt en plikt til å oppgi prisopplysninger om bank- og forsikringstjenester til Finansportalen.

Bankene og enkelte skadeforsikringselskap inngir allerede i dag frivillig opplysninger til Finansportalen, og en registreringsplikt av slike opplysninger vil dermed i utgangspunktet ikke medføre et større merarbeid for disse medlemmene. FNO ser imidlertid at en generell registreringsplikt vil kunne få konsekvenser for både skade- og livsforsikringselskap.

Gjennom samarbeid mellom Finansportalen, FNO og skadeforsikringselskapene har det blitt utarbeidet et felles sammenligningsverktøy for skadeforsikringer. Noen skadeforsikringselskap inngir allerede opplysninger til Finansportalen, og slik FNO oppfatter de øvrige selskapene, har de som mål å få til det samme. Rapportering av prisopplysninger til Finansportalen fordrer imidlertid at det gjennomføres til dels store, arbeidskrevende og kostbare systemendringer og it-støtteendringer internt i selskapene, og slike endringer vil det naturlig nok ta lengre tid å gjennomføre for de større skadeforsikringselskapene enn for de mindre selskapene. Ettersom alle skadeforsikringselskapene enten registrerer opplysninger i Finansportalen eller jobber med å få dette til i praksis, støtter FNO i prinsippet et forslag om at skadeforsikringselskapene må inngi prisopplysninger til portalen. Det er imidlertid behov for en nærmere utredning og mer tid før en slik generell plikt kan innføres.

Som nevnt innledningsvis vil FNO også stille spørsmål ved om denne plikten til registrering av prisopplysninger skal følge av § 10 *prisopplysninger til nettbaserte prisportaler*. Som departementet skriver i høringsnotatet, gir forsikringsvirksomhetsloven § 12-5 syvende ledd hjemmel for å fastsette regler om skadeforsikringselskapers plikt til å gi opplysninger om produkter, premier og forsikringsvilkår i skadeforsikring til informasjonsordning for finansielle tjenester. FNO er kjent med at Finanstilsynet har utarbeidet et høringsnotat samt forslag til forskrift hvor skadeforsikringselskapene pålegges en opplysningsplikt til informasjonstjeneste for finansielle tjenester som nylig er sendt Finansdepartementet.

Etter FNOs syn er det uheldig med en dobbeltregulering av skadeforsikringselskapenes opplysningsplikt. En slik regulering kan medføre tolkningstvil og uklarheter om de ulike forskriftsbestemmelsenes anvendelsesområde og rekkevidde. Blir begge forskriftsbestemmelsene stående, vil dette også føre til at to ulike tilsynsorganer,

henholdsvis Forbrukerombudet og Finanstilsynet, har ansvar for veiledning om innholdet av regelverket samt for håndheving av bestemmelsene. Dette kan resultere i inkonsekvent praksis. Vårt syn er at skadeforsikringselskapene skal følge forsikringsvirksomhetsloven med forskrifter. FNO ber om at departementet avklarer dette i forskriften.

FNO støtter i utgangspunktet også et krav om registrering av prisopplysninger for livsforsikringer i Finansportalen. Allerede i 2008 ble det påbegynt et arbeid for å få livsforsikringsprodukter inn i Finansportalen. Her var det enighet om at fremtidens livsforsikringsløsning skal tilby både vilkår- og prissammenlikning på produktene, der produktenes vilkår presenteres sammenliknet mot en norm. I arbeidet ble det skissert en løsning med en kalkulatorfunksjon hvor brukerne kan avgrense sitt forsikringsbehov, og deretter få en tabelloppstilling basert på dette behovet.

Slik FNO ser det, et syn som etter vår oppfatning har vært delt av Finansportalen, bør normvilkårene i utgangspunktet utarbeides etter samme lest som for skadeforsikring, slik at brukerne av Finansportalen kan tilegne seg informasjon om ulike forsikringsprodukter på samme måte. Grunnet betydelig kompleksitet og ulikheter i forsikringsvilkårene kan det likevel være vanskelig for enkelte livsforsikringselskaper å oppgi opplysninger som tilsvarer opplysningene som gis av skadeforsikringselskapene. Arbeidet fra 2008 ble av administrative årsaker ikke fullført, og det gjenstår derfor flere uavklarte problemstillinger, bl.a. knyttet til hvordan de enkelte normvilkårene skal utformes og hvilke produkter som skal omfattes.

Dersom det skal innføres pliktig registrering av prisopplysninger i Finansportalen for livsforsikringselskapenes del, må det etter FNOs vurdering foretas en grundig utredning som både må omfatte den praktiske gjennomføring og omfanget av produkter som skal være med i portalen. Med andre ord er det en nødvendig forutsetning for registreringsplikten at arbeidet som ble påbegynt i 2008, fullføres.

Til § 9 Opplysningspliktens innhold

FNO er av det syn at det vil være gunstig for forbruker å finne god prisinformasjon på finansinstitusjoners hjemmesider, og vi støtter derfor et krav om at prisinformasjon bør være lett tilgjengelig på finansinstitusjonenes hjemmesider.

Når det gjelder det konkrete forslaget til bestemmelse, så er departementets forslag i stor grad en videreføring av tidligere forskrift om prisopplysninger for tjenester § 3. Et unntak er imidlertid kravet om "en oppdatert prisliste" på hjemmesiden, jf. første ledd siste setning.

Vi peker generelt, i samsvar med vår generelle kommentar til punkt 3 *Forskriftens kapittel 3 – prisopplysninger for tjenester - allment*, på at det også her finnes spesiallovgivning som må gå foran den generelle bestemmelsen i forskriften.

Når det gjelder skadeforsikringstjenester vises det til at Finansdepartementet allerede har vurdert spørsmålet om tilgjengeliggjøring av premietariffer i forbindelse med fastsettelsen av forsikringsvirksomhetsloven § 12-5. Etter gjennomgang av en rekke momenter Banklovkommisjonen har trukket frem i NOU 2008:20, deriblant hensynet til selskapenes rett til å unnta konkurransesensitive opplysninger og hensynet til effektiv konkurranse, uttaler Finansdepartementet i Prop. 134 L (2009-2010) Endringer i forsikringsvirksomhetsloven punkt 4.4:

”Departementet finner det vanskelig å kreve at skadeforsikringsselskaper utarbeider, og gjør tilgjengelig informasjon om, premietariffer for annet enn standardiserte produkter og produktkombinasjoner. Flere høringsinstanser har reist spørsmål ved hvilke produkter som er å anse som ”standardiserte” i henhold til Banklovkommisjonens utkast. Departementet antar at et produkt må anses standardisert når det i liten grad foretas individuelle tilpasninger av avtalevilkårene, utover eventuelle individuelt beregnede premier.”

Det foreligger ingen tilsvarende retningslinjer fra Finansdepartementet for hvordan livsforsikringsselskap skal opplyse om egne tariffer. Det må imidlertid etter FNOs syn antas at de momenter som er lagt til grunn ved fastsettelsen av forsikringsvirksomhetsloven § 12-5 for skadeforsikringsselskap, også er relevante i vurderingen av hvilke krav som kan stilles til livsforsikringsselskapenes opplysningsplikt om tariffer. Det vil etter vår oppfatning også være hensiktsmessig at reglene er mest mulig likelydende for alle typer forsikringsprodukter, ikke minst i konsern hvor ulike forsikringstyper tilbys. Etter FNOs vurdering er det dermed mest nærliggende at Finansdepartementet, som fagdepartement, fastsetter eventuelle regler eller gir retningslinjer for hvordan livsforsikringsselskapene skal oppgi sine tariffer, i stedet for at livsforsikringsselskapene skal måtte pålegges å oppfylle de generelle kravene i prisopplysningsforskriften.

FNO vil derfor anføre at både liv- og skadeforsikringsselskapene under enhver omstendighet må kunne fortsette med den prisopplysningspraksis som benyttes i dag. Mange forsikringsselskap tilbyr i dag prisberegningmoduler på egne hjemmesider som gjør at kunden kan finne ut hva ulike forsikringstjenester vil koste. Det må antas at denne typen instrumenter gir forbrukeren best og mest mulig presis informasjon, samtidig som de ivaretar hensynene Banklovkommisjonen trekker frem som beskyttelsesverdige i den ovennevnte utredning.

For bankenes del må det være tilstrekkelig å følge de detaljerte reglene i finansavtaleloven som må anses uttømmende. For de tilfellene at disse reglene likevel må utfylles med de generelle bestemmelsene i forskriften, legger FNO til grunn at tjenesteyterne her vil kunne oppfylle kravene i bestemmelsen ved enten å oppgi et intervall etter § 9 annet ledd, eller ved å opplyse om hvilke faktorer som vil kunne påvirke prisen på de ulike tjenestene, jf. § 9 fjerde ledd. Det vil i mange tilfeller være umulig å oppgi fullstendig pris og dermed også en standardisert prisliste, ettersom den endelige prisen kan bero på faktorer på kundens side som er ukjente for finansinstitusjonene før avtaleinngåelsestidspunktet.

Vi peker avslutningsvis på at ordlyden i forskriften kan forstås slik at alle prisene skal samles i "en" oppdatert liste. Det kan her stilles spørsmål til betydningen av "en", og om dette ordet innebærer at alle priser, uansett hvor mange det er tale om, må samles i samme liste. Flere av FNOs medlemmer tilbyr et svært stort antall tjenester, for eksempel tjenester innen sparing, dagligbank, kredittkort, lån, ulike typer forsikring osv. FNO forutsetter at foretakene må kunne lage prislister innen de ulike kategorier tjenester/produktgrupper etc., uten å opptre i strid med kravet om en oppdatert prisliste i § 9. Dette vil også harmonere med hvordan prislister utarbeides for ulike kategorier varer som tilbys i butikk. Prislister oppdelt i kategorier vil, slik vi ser det, være enklere for tjenesteyteren å holde oppdatert. Samtidig vil slike lister være enklere for kunden å benytte, i den forstand at det blir enklere for kunden å finne den ønskede informasjonen samt å benytte informasjonen i prissammenligningsøyemed. For å unngå tolkningstvil rundt betydningen av "en", bør derfor dette ordet etter FNOs syn tas ut av § 9 første ledd siste setning.

Til § 11 Pristilbud

Det fremgår her krav om at forbrukeren, dersom denne ber om det, har krav på skriftlig pristilbud før det inngås en tjenesteavtale.

Også på dette punkt foreligger det spesialregulering. I Prop. 134 L (2009-2010) Endringer i forsikringsvirksomhetsloven (skadeforsikring) punkt 4.4 fjerde avsnitt har Finansdepartementet uttalt følgende:

"Departementet foreslår å presisere at de som etterspør slike forsikringer på en enkel måte skal få opplysninger fra selskapet om premienivå og forhold på forsikringstakerens side som etter premietariffene vil bli lagt vekt på ved beregning av premie. Kravet om opplysninger om premienivå er ikke ment å være et krav om et bindende tilbud til kunden. Imidlertid er det etter departementets vurdering viktig at premietariffen reflekterer normale vilkår i selskapet, slik at potensielle kunder gis et godt grunnlag for å kunne orientere seg om premienivået i ulike selskaper for forsikringen de ønsker, og om hvilke opplysninger som er relevant ved fastsettelsen av premie. Kravet om at selskapet skal gi opplysninger om premienivå og forhold på forsikringstakerens side som etter premietariffene vil bli lagt vekt på ved

beregningen av premiene er nytt i forhold til gjeldende rett, og departementet legger til grunn at opplysningskravet eventuelt kan suppleres med nærmere regler om opplysningsplikt til informasjonstjeneste for finansielle tjenester.”

Slik vi forstår sitatet mener Finansdepartementet at et eventuelt pristilbud til kunden ikke kan anses som et avtalemessig bindende tilbud til kunden. FNO er av det syn at skadeforsikringsselskapene her må følge Finansdepartementets oppfatning av spørsmålet ved angivelsen av pristilbud, fremfor den generelle forskriftsbestemmelsen i § 11. Også dette eksempelet viser at det vil være nyttig med en klar unntaksbestemmelse i forskriften.

FNO legger for øvrig til grunn at finansinstitusjoner, som foretar en uanmodet oppringning til en forbruker, vil kunne oppfylle opplysningskravene som følger av angrerettsloven § 7a og eventuelle plikter som tilkommer før avtaleinngåelsen etter annen lovgivning, for eksempel finansavtaleloven, ved utsendelse av det skriftlige tilbudet.

Til § 12 Prisopplysning ved markedsføring m.m

I denne bestemmelsen fastslås det at den næringsdrivende ved muntlig markedsføring og dersom det ved markedsføring opplyses om priser eller enhetspriser, må gi prisopplysning i samsvar med forskriften § 9 annet og tredje ledd.

Slik FNO ser det, vil det ikke alltid kunne sies å være noe klart skille mellom prisopplysning og markedsføring. Markedsføring vil kunne inneholde prisopplysninger og prisopplysninger vil kunne oppfattes som markedsføring.

FNO vil presisere at finansinstitusjonene også når det kommer til prisopplysning ved markedsføring må følge eventuell spesiallovgivning. Finansavtaleloven § 46 oppstiller eksempelvis klare krav til opplysninger som skal gis ved *markedsføring* av kredittavtaler. I forarbeidene til bestemmelsen (Prop. 65 L (2009-2010) side 215 flg.) presiseres det at kravene i bestemmelsen gjelder for ”enhver form for markedsføring”. Det fremgår videre at kravene gjelder uavhengig av om markedsføringen retter seg mot kredittkunder som er forbrukere eller næringsdrivende, og uavhengig av markedsføringens form. Det må således antas at finansavtaleloven § 46 om opplysningsplikt gjelder ved all markedsføring av kredittavtaler, herunder også ved muntlig markedsføring. Finansavtaleloven § 46 vil dermed regulere det samme som forskriftens § 12.

I samarbeid med Forbrukerombudet, som fører tilsyn med finansavtaleloven kapittel 3 med tilhørende forskrifter, og bransjerepresentanter, har FNO utarbeidet *Veiledning til finansavtaleloven § 46 – krav til opplysninger ved markedsføring av lån og kreditt*. I veiledningen blir det gjort rede for hvordan opplysningsplikten i § 46 skal oppfylles ved markedsføring av ulike finansielle tjenester, og det er laget representative eksempler som

skal benyttes ved markedsføring av ulike låne- og kredittprodukter. Forbrukerombudet fastslår i veiledningen at organet vil anse at næringsdrivende handler i samsvar med § 46 hvis kravene i veiledningen er oppfylt. FNO legger således til grunn at finansinstitusjoner som markedsfører låne- og kredittavtaler må forholde seg til kravene i veiledningen, i stedet for den generelle regelen i forskriften § 12, jf. også vår generelle kommentar til punkt 3 over.

Med vennlig hilsen

Finansnærings Fellesorganisasjon

Trond Søyland
seksjonsdirektør

Charlotte Tvedt
seniorrådgiver